

Izlazi početkom i polovicom svakoga mjeseca. Ciena joj na godinu za našu državu 1 fr. a vrta za ine pokrajine 1 fr. 25 novčića i šalju se, kao i rukopisi, plaćenom postarinom uredništvu.

BUNJEVCI I ŠOKCI

namijenjena pučkoj pouci, zabavi i gospodarstvu.

Oglase uvršćuju uz običnu cennu, bez imenih dopisa neprihvaću, a rukopisih nevrata „Uredništvo Vile“, koje se nalazi pod naslovom: Bogdáša: z. P. Somogy-Selye županija Baranja.

Broj 6.

U Baji. 10. studenoga, 1875.

Godina 5.

TUŽALJKA NAD ČAŠOM.

Kad čovjeku dodje smrt nemila
Duša mu se rastane od tila,
Duša idje u raj il u pako,
A u crnu zemlju tilo svako:
Zato paštrimo se piti
Dobre volje uvijek biti!

Koje ovde nek me dobro sluša
Vino rodjena je čaši duša;
Al vino se od čaše rastaje
I prijatelj čaše svak se kaje:
Zato paštrimo se piti
Dobre volje uvijek biti!

Braće draga! rad ovog ukopa
Treba zvati kantora i popa;
Nek tužaljku nad čašom pjevaju
I dušicu priporuče raju:
Zato paštrimo se piti
Dobra volje uvijek biti!

Čaša ova liepo nas dvorila,
Al se s dušom naglo raztvorila,
Topla suza terže mi na oko
Kad je u grob ukopah duboko:
Zato paštrimo se piti
Dobre volje uvijek biti!

Čito sam iz jedne knjige moje
Svskog časa uniru po dvoje;
Kad je tako . . . hajd! na ukop snova
Još će rodit lozica vinova:

Zato paštrimo se piti
Dobre volje uvijek biti!

U zvoniku zvono se razpuklo
A brez zvona tako ti je muklo;
Dok do njena nedodljeno groba,
Kucnimo se, nek sve ječi soba:
Zato paštrimo se piti
Dobre volje uvijek biti!

Nemoj čekat da te ko ponudi
Jerbo tako kažu mudri ljudi:
Kada dodješ u to groblje tužno
Dat se nudit to je vrlo ružno:
Zato paštrimo se piti
Dobre volje uvijek biti!

Tko do kapi čašu svu izkuše
Vieruj te mi taj dvie ima duše:
Jedna će mu u raj ie upravo
A druga u trljah stermoglavo!
Kyrielajson — Peg pomoz —
Vječni pokoj daruj njozi!

Jukić.

KOMŠINICA.

Preko puta od mog stana
Komšinica sjedi mlada,
Uviek moram de uzdanem
Kad ju spazim iznenada.

Tek ulica jedna samo,
Bogda dao užja bila —

Što me od svog blaga dieli
Komšiluka moga mila

Kad na danu sunce grije
I večerom kada zadje
Uviek mi se duša moja
Sa dušicom njenom nadje.

Pa ko ona zvezda mala
Svoj na mene baca zračak
Jedina mi ona zvezda
Mog mladjanog žića značak!

Pa šta hoću sve da tajim
Kada znade svaka tica,
Komšinica čarna, mlada
Da je moja ljubeznica!

Danju, noću, o njoj mislim
I snivam ju svaki danak
U snu svedjmi pred očima
Lebdi njezin mili stanak.

A što snivam svejednako
To na javi pazim, sliedim,
Samo treba sa prozora
Preko puta da pogledim.

Odmah vidim moje zlato,
Grud mi za njom burno diše
Pa se zato izseliti
Iz mog stana neću više.

I. Radubizecky.

ŠTA ČEKA BUNJEVCE I ŠOKCE ?

Na ovo pitanje težje nam je odgovoriti nego djaku koji nije naučio lekcije svoje. Jer djak neimali odgovora u glavi, ima ga u knjizi. Al mi na gornje pitanje zaludu tražimo odgovora i u najvećih knjiznica.

Čudan ti je položaj Bunjevaca i Šokaca u Ugarskoj! Više puta sam već čuo dje ljudi pripoviedaju, što se s njimi sbilo kad su u pomrčini putovali; da su se — naime s mjesta krenuli, dugo išli, — te se opet na to mjesto povratili i samo pri osvjetku dana uvidili, da su se uvijek po jednom okrugu vrtili.

Taka je sudbina i naših ovdješnjih Bunjevaca i Šokaca. Razu; man čovik kul god pogledi, sve se većina osvidoačva o dvih stvari — jedna je: koj se narod nenaobražava, taj će najprije postati slugom drugoga, a poslje se sasvim izgubiti. Druga je pako stvar — ona: da se nijedan narod ne će naobraziti, koj neima od svojih sinova — učiteljah i prosvjetiteljah. Ako je to istina — kao što jest, onad je i to istina, da se Bunjevci i Šokci nikad neće naobraziti; jer njihovi naobraženi sinovi i kécri, stali ma u koj stališ ovoga svita,

prestaju biti Bunjevci i Šokci, te postaju Niemci il Magjari — i to na toliko, da se stide svojega porijekla. Šačuvaj Bože — da bi kad god spomenuli — da su Bunjevci il Šokci! Te kad se skine zarate, pu jim to Niemac il Magjar kao kaku gordobu na oči baci — „du rac“ — „te rącz“ *) onda po crvene kao paprika.

Čovjek se naobražava školom i štivo m. A tko će Bunjevca i Šokca na to navijati — da u školu šalje svoju djecu? kad u samih svojih učenih sinova nema prijateljah! Ako njim neleži na sreću obrazovanost Bunjevca i Šokca, pitamo smierno: komu bi drugomu moglo to zagriziti u srce? A kako bi se takvih sinova srce i smilovalo rodu svojemu, kada ga zatajuju u jeziku — i izbacuju iz svojega srca u koje su ukalamili niemštinu il magjarštinu.

Drugi je način — kojim se puk obrazuje: štivo. Al i na štivo valja sičati, valja i namamljivati čovjeka; triba mu svakom prigodom knjige uručivat i vazda mu na ruku ići — da ih može lako nabaviti. No kod nas je baš na okupu Bunjevca i Šokac; pa tko će ga — mili Bogo! namamljivati da štije novine i knjige? kada nema sina i kécri

*) Jer taj izraz smatraju uvredom časti narodne, nevažavajuće znamenitost same riječi.
Urednik.

zkvh.org.rs

naobražene — koja bi je obljubila! A ono — što neljubimo, drugomu da priporučivamo — nije nam u običaju.

Budi ipak — što inače poredu nebiva: da bi se i ovakvi neljubni sinovi i kćeri smilovali rodu svojemu, pak bi svimi silami nastojali — da sklone Bunjevce i Sokce, slati svoju djecu u školu — nebi li postala s vremenom sudci, ravnateljji, popovi, učiteljji i. t. d. — to bi lipo prošli, ako bi jim prosti otc i matere rekli: učenjaci, vi hoćete, da i mi sporimo najgrdnije grišnike u narodu! Nije vam dosta — da vidite sina Petrova i kćer Pavlovu kako su se malo nakalajisali, pa sad već nisu više Bunjevac i Bunjevka, Sokac i Sokica, već i dalje hoćete da rovarite i odpadništvo stvarate?! Nu ni to jim nije dosta, već idu da učine šta grdnijega i izopačenijega. Idu na to, da i naše proste škole poturče, pak da nam ili materinji jezik iz grudih izkinu — ili, mjesto da nas obražavaju, oni nam nauku u nepoznatom jeziku predaju, i tim kane, da nas u veću glupost utisnu; jer misle: bolje je ako tko ništa nije učio, nego ako onoga nije razumio što je učio, budući mu se tim pamet nije razvila već zamela.

Usljed toga dakle svakomu je čoviku jasno kano jasan dan: da Bunjevci i Sokci vrte se u jednom okrugu, u kojem će jih i najposlji snaći smrt, *) ako se ne najde čovjek, koj bi umio odgovoriti na gore stavljeno pitanje.

S t a r i R o d o l j u b .

MIMA.

(Izvorna pripoviedka).

(Nastavak)

— Meni se, reče Jozo, uhvativši čašu da pije, ova krčmarica s pobožnosti i tvrde vjere u Boga vrlo dopada. Nije moguće da od toli dobre i vriedne matere ne postane i dobra kći.

— Da da! utekne mu u riec Pavo, kći . . . kći! pa opet ušuti.

— Što ti je naspjelo Pavle? upitam ga smješćei se.

— Aj, braćo! uzdahnu momak, u istinu vam velim da takove ljepote jošter nisanu vidio u svijetu! Ivka portugalka kneginja bijaše uzor ljepote. Pred njenim likom kleknuo je kralj frauački i hvalio Bogu, što je svoju sliku u takovu stvoru poklonio svijetu. I moj duh u kistu kleči pred ljepotom ove djevojke. Samo kad bi mogué bio da ju što vjernije snimim i ponese na sreću u samotnu svoju sobicu! Premda je na njoj priprosta odjeća, odajuća siromaštvo, premda su joj na noguh težke cipele, — njezin stas, bjelje ko od slonove kosti stvorene ručice crne blistajuće oči, oni pri posmielu ko od biljura poredani zubići, upleteni crni debeli i dugi lasi, predočuju ti ju božanstvom!

— Je li moguće, pomislih u sebi, kao neumjetnik u izboru ljepote, je li moguće, da je ta djevojčica tolike ljepotne zavidnosti vriedna? Moj prijatelj Pavo risar neće me varati! Ta on se u to bolje razumie neg u bibliju; jer ih je već svjetlopisnim stakli i spravami svojimi mnogo snimio i naslikao; njega ide priednost i vjera! Zatoću bolje paziti na Mimiu.

— Istom što je s Jozom na magjarsku okrenuo, unide djevojka da prostre stol.

— Rajska Mimice! uzdahne Pavo i uhvati ju za desnu ruku, a djevojčica presenečena zadržšće, — koliko vam je godinah?

— 15, bude tih odgovor.

— Dopustite, zlato, da vas ujutro uzmognem naslikati!

— Pitat ću mamu, reče mirno u njega gledajuće diete.

— Ja vas ljubim dvostrukom ljubavju, kao svećenik sbog čiste nevine duše i kao maljar sbog zavidne ljepote. Mimice! Usrećite me svojim likom!

— Još ju Pavo držao za ruku, kad li stupi mati u sobu zljelom paprikaša. Dotle se i peć dobrano ugrijala, a i nas dotoga vino podobro uvrućilo. Te pošto smo umolili krčmaricu, da donese još oku vatrene šiljereca i, da bude pred spanak čaj il crna kava, sjedosmo da večeramo. Starica je na našu prošnju prisjela s nam, a Minna, dobivša u posjet dvie susjedske djevojke, večerala u kuhini i pripremala kavu; jer nije bilo za čaj priručna ruma.

2) Nehojte se, svanulo je i pred naš vrata!

Urednik.

— Valjanim paprikašem, kako ga naša pečuvska bosanka umjela prirediti, prikvačismo dušu, te po večeri ja i Jozo udarismo u pjesme i u šale, a Pavo razgovarajué nešto važna, kako sam primjetio, s krčmaricom, zasumorio, te u slast ni jeo ni pijo.

— Kiša je vani ponešto popustila, nu jednako padala, a zvuci naših pjesamah odlegali se krilom vjetra po viganjvarskih šumah. Pet naši lovačkih hrtovalah polegalo redom u triemu i, budući siti samo kadkad mrćali pri tapu il koraku koga stvora Božjega. U nastavku pjesamah niesmo ni opazili kad se Pavo ukrozmed nas i izišo van, dje je, valjda u kuhini; dobio od starice vlast, da na papir snimi Mimiu lik.

DOPIS.

Pečuh, 1. studenoga.

Nije tomu davno, g. uredniče! i rukuh mi dopalo pismo jednoga „Vilinih“ pomagáčah, u kom crtajué svoj put na bajsku vodicu i o tom govori, kako se sastao tamo s nekim svojih subotičkih prijateljah kojmu na pitanje: kako mu se dopada „Vila?“ odvrti, da je ni nećita; jer nedonosi saborskih izvješćah o čelu, a ni samo ime „Vila“ da mu se, izvadjeno iz bajoslovja, nedopada.

Naša poslovice liepo kaže: svemu svijetu nenapeče kolaćah! te ni mi, pokrenuvši listom prije četir godine, ni nehtjesmo ni nemogusmo da njim ugodimo svim i svakomu; jer koliko ljudih toliko ćudih; a najteže bi nam bilo s onakvimi, kad bi se bili na nje osvrtali, koji traže ljagu u suncu i dlaku u jajetu. Kad bi nam stalo do takovih sitničarah i ćjepidlakah, mi bismo već davno bili pero bacili za gredu a list objesili o klin. Nego nam je jedino do toga, da puku našem, podignutom iz mrtveća duševna; udarimo put, kojim mu k prosvjeti ići valja. I kad to ponosito, uočismo, da se ') otvori glasilo, koje će mu na utrpu putu danicom svietliti.

Još nekoliko danah i ova će se godina završiti. Kao što vierañ povjerenik povjereniku svomu svake godine iskreno polaže račune, položit ćemo ih i mi našem narodu na ruke. Što ćemo kao ljudi moći, to ćemo mirne duše i rodoljubiva srca i učiniti.

Mi savijamo oko svog obraza sjajna „Vilina“ krila, a samu „Vilu“ privijamo na oduševljeno si srce u nadi, de će ona i opet uzkrsnula jošter dugo i sretno živjeti, i rod svoj pohadjati. Dotle pako prosto polje slavistike priporučamo potvoraćem i prigovoraćem, a za daljnju vjernost utičemo se dosadanjim svijetom pomagáčem.

Dosta budi rečeno što je svemu svijetu znano, da su se pokojne „Bunji i Šok. Novine“ većinom politikom i poukom zabavljale, pa je bilo usjajnih glavah svoje rečena Subotićanina, kojim njihov pravac nije bio po ćudi. Zato smo se nezahvalne politike kanili i radili vsledj programa ko i ini strukovni listovi na beletristici i pouci. Pa ako nam i sad još obraćaju ledja, onda nisu vriedni trulbe i žrtve naše.)

P.

PUTNIČKE BILJEŽKE.

Sjećam se godinah nježne mladosti svoje. Godinah, kad me je jedinca sina moja dobra majka nježno ljubila i na majčino srdašće privijala.

Kao nekoć mladi Tobija, putujuć u Rages, da najde s Rafaealom pratilcem angelom svojim starcu si otcu Tobiji oćinja lieka, putovo sam ja u onih mladjanah godinah u podalje krajeve slavonske kolievke, da najdem duhu svomu poučne okrepe. Kako nekad mladjan Jakov putovaše k zemlju Medjupotoćnu k ujaku si Labanu, da izbjegne mrznuju Ezavinu i steće si blaga za svakdanji život, putovo sam tako ja kroz krajišku Kanan u slavonsku Arkadiju, da potražim po Bogu roda i nadjem mladost si duši znanstvene utjehe.

Priprosta surdomica, putnička palica, šeširić i torbica, u njoj krušca, papule i sira; za Božji danak postna petka, a na meni biela ruha što mi ga saprela i satkala dobra moja majka, a sašile drage

1) Evo je voljom Božjom i narodnom uzkrsnulo!

Ur.

2) Mi se nadamo da su se pokajali i k nam obratili.

Ur.

moje sestrice, biaše sva imovina, kojom sam se iztrgnut iz krila svoga zavičaja, dao bio na daleki put. Idući ravjem preko šumali i vodah s Bogom i angelom pratioem dodjoh treći dan- selski momčić, u varoš medju nepoznani sviet. Bili su to dobri moji Požežani i učitelji otcí franjeveci, nezaboravljeni, odgojitelji mladosti moje. Kud sam otišao majka mi nije znala. Pokojni otac moj, Bog mu dao raj! naušice me izručio blagoslovu neba. On se za svoje diete vruće molio; on je na me brižljivo mislio. Molitvom i mišlju završio je kratki život svoj. Ah! kad se sjetim onih časovah svoje mladosti, kako sam na razstanku od svoje majke u duši plako, kako sam mile svoje sestrice izljubio, rodu i domu: s Bogom! rekao, preko gorah i vodah kako sam prama zavičaju suznima očima pogledao, kako sam u putu Bogu molitvice šaptao, — u tudjem svietu kako sam, misleć na mili rod svoj, vajakao: onda mi srcem projde čuvstvo ljubavi, ah! ljubavi prama dobroj majci i milim setricam mojim!

Ja sam u svietu rešavao zadatak svoj. Ja sam u siromaštvu vršio dužnosti svoje. Al izmed svih biaše mi prva ljubiti rod svoj i molit se za sreću njegovu.

Godine su prošle ko jučerašnji dan. O svršetku naukah pohodio sam majku svoju, Vidio sam rodbinu svoju. I proputovavši više jugoslavenskih stranah vidio sam puno svieta, a sviet mi biaše poučnica knjiga, iz koje sam puno liepa i korisna pripoviedao rodu svomu.

Od onih mladih lictah želja mi se putovanja svejednako pobudjivala; pa tako i u novom stališu i u novoj postojbini, poklam vidjeh Budim-Peštu htjedoh da vidim i Beč, kolievku starih Slavenah, pristinolnicu jasne vladajuće obitelji naše.

Tko mnogo putuje riedko se spasi; jer u putu nadaju se putniku stotine prilikah i spačkah, da onesaže dušu, tu sliku Božju, koja u čovjeku ima biti čista i kriepostna kano sjajno na vidiku sunce. Nu tko duhu razuzdanosti speveže krila, te pomislja na Boga, izvor svih dobrotah, i na jutarnju zvezdu pročite Božje majke, što ju valja da sledimo i, putnici na burnu morju života da u luke spasenja dospieemo, — tomu je putovanje sladka uspomena na mladjanu dobu — i u starosti mila zabava.

Bio je krasan dan nediljni, dan sv. Vendelina, Božjeg ugodnika komu sam se u sv. misi priporučio, da me svojim kod Boga molitvami prati na putu mom.

Po podne u dva sata sjednem na kola i povezem se preko Dobrokese put varošićia Dombovara. U misli na daleki put umieša mi se ciela povorka poviestnih događjajah. Umieša mi se duša u ona silnastoleća, kroz kojah su u ovih predelih stanovali praotci naši Slavjani

Ruševine dobrekeškoga i dombovarskoga grada, koji su se svo jimi gospodari nebu za oblake unosili, u kojih su turski paše i veziri razkoš razlievali, sjačelu me onih tužnih vremenah. kadno je koljenu našem turstvo, a iza muslomanstva boljarsko vlastvo nogom stalo o tjeme, da mu izsiše mozak i izkljuje slavensko srce.

Divna pako okolica s doljem i bregovjem, vinorodnimi goricama i zatužilimi gaji, opominjahu mi budni duh: momče! spod ovih vrhunacah i čimenah ladne počivaju kosti slavenskih djedovah tvojih!

Ja sam često kapu podizao, još česće k nebu uzdisao; a neka tajna tišina, zavladalala u grobu duše moje, šapnula je mojim čuvstvom nesdvoj sine! još živi stari Bog!

Zažgao sam smotku, progovorio nekoliko riedih s kočijašem i stigao u Dombovar. Tu odsjednem ukonačen kod župnika, čekajuć vječne noći na treći ponoćni sat, kad se kreće parovoz. A do to doba sprovedoh u društvu Magjarah, s kojimi sam se prviput bio sastao, i koji mi toliko ljubavi i počitanja ukazaaše, da su sa mnom blijući i nedužno se zabavljajuć, čekali spomenutu uru i sproveli me svietiljkom do kolodvora. Kišica je štrcala u sumračju, a fićuk strojevna željezničke cievčice kroz sumorno tiho vrieme dovijao je putnike na polazak.

VIESTNIK.

— Presv. g. Juraj Dobrila, bivši porečki biskup, obdržavao je svečano 26 rujna o. g. svoju ustolbu u Trstu kao biskup tršćansko — koparski. To je domoljub i veliki svećenik, koj s vladikom Strosmajer-

rom svemu našem kat. slavenstvu na jugu duboko leži u sreću. Djela njegovaa za narodnu veličajnost, što ih je za 17 godinah u najtežijih okolnostih kao porečki biskup našem svietu zasvjedočio vriede, da, mu i mi Bunjevci i Šokci iz sve duše klikamo: kao osamdeset i trećega pastira tršćanske crkve, rođjena Tiujanca naše krvi i našega roda: Bog ga poživi još mnogo lictah!

— Od 19 listop., dakle dan prije glasovite listopadske diplome, sjede zastupnici zemaljah prekolitavskih u Beču na carevinskom vieču. Za nas je najveća radost što su Staročesi i opet pobiedili na biralištih. Da nam je pronicavost Čehah i odvažnost ugarskih Srbah, ubrzo bi se složni dokopali, što bi našoj slobodi, narodnosti i riedičkroz sva vremena zajamčilo budučenost!

— Na gornjoj državnoj realki u Trstu predaje se uz njemačko talijanski — i slovenski naš jezik. Ovo je radostna viest a ujedno i pobuda za nas, da i mi po smislu zakona u svakom učevnom zavodu, dje smo pretožniji, utemeljimo našem jeziku mjesto, koje ga ide po pravu.

— Naša braća Kršćani u Bosnoj, Hercegovini, Hrvatskoj, Turskoj, Staroj Srbiji, a vele već i u Bugarskoj, digoše se da turskomu divljaštvu u svojih pokrajinah presiecku mačem i tanetom vratnu žilu. Vapaj njihov odjekuje već 400 godinah po svih stranah svieta, da jim se smiluju jednovjerci i da jim pomognu jednokrvnici. Nu vidoći da jim je samim latit oružje, te slavno pobiedit i zemlju dindušmanstva osloboditi il vitežki umrieti, biju se hrabro s 34.000 turske vojske po bojnih poljanah i gorskih bogazih svoje domovine za „krst, častni i slobodu zlatnu!“ Ognjišta su jim porušena, domovi popaljeni i razoreni, crkve tursk im divljačtvom i krvoločtvom obezčasene otcí i matere, žene i djeca u Srbiju, Slavoniju, Hrvatsku, Dalmaciju i Crnogoru na broju ih preko 100.000 dušah k nam u zaštitu prebjegla, — te neupustili se troma Srbija i junačka Crnogora koj dan u rat s Turčinom, kane oni dok ih je i jednoga krvav boj biti i još krvaviji na proljeće odpočeti. Mi se radujemo, što našu braću novčano podpomaže Englezka, Francezka, Austrija, Njemačka, a Italija i noveem i oružjem. Ljubibratić, Petković, pop Žarko Pavski, Sačica, Gruić, Hubmajer, Stazić, Orešković, Cucorić, Pavlović, Sočić, Golub, Simunić, Slušaooci velikih parizkih školah, Garibaldijevci slobodnjaci i ini plemićah talianski sinovi, uz mnogobrojne ina dovoljan su nam jamac, da će si ustaška braća naša izvojevati podpunu slobodu.

— Milan, mladi knez Srbije, vjenčao se svečano 17 listop. u Biogradu sa svojom zaračnicom Nataliom. On se pred otim javno izrazio unar odnoj skupštini, da Srbija kraj svega što želi rata nesmie da odapne: jer vevlasti Srbiji priete opsadnim stanjem!

— U Španjolskoj davni gradjanski rat primiče se kraju. Mladi kralj Alfons proti Don Karlosu učvršćuje svoj priestol.

— U Indiji se žacaju Englezi Rusa, koji što misli i kani, sam Bog znade!

— „Ustanak Slavena u Turskoj“ bit će naslov knjizi što će ju tiskarna sinovah Amati doskora početi izdavati u svežićih u Tt su. Svake nedilje izaći će po jedan svežić od 8 stranah u velikoj osmini, sa slikami i vriedit će svaki snopić samo 5novčićah.

GOSPODARSTVO.

Orati zemlju u jesen vrlo je probitačno i hasnovito. Bunjevci i Šokci netare si mnogo glave oranjem, samo je li mu dao Bog dosta vina. On u nevinskih godinah zaboravlja onu ried: „vina kolko hoću, al kruha kolko Bog daće,“ i trudi se samo oko vinograda. Nesadi ga samo po bregovih i visočinah, već i po ravninah; jer mu u muki i radu razblažuje grudi sok vinove ložice. Pa uztrajemo li na tom putu koj desetah godinah, doživjet ćemo mnogo vina, a malo kruha; jer ćemo oranice zasaditi lozom, a žitašće sijati po brusu. Kruh je prvo i najnuždnije hranivo tiela čovječjega, zato nam

zkvhn.org.rs

se svedjer brinuti, da što više zemlje usijemo i što više žita užanjemo. Osim oranicah, priugotovljenih za jesensku sjetvu, treba nam se starati, da i ugar pooremo u jesen, i da ga pripravimo za proljetne usjeve. Snieg, kiša i zrak vrlo je plodonosan gnoj uzoranoj zemlji za proljetni usjev. Uzorani ugar kad odmrzne, pa ga na proleće preoreš, pokrije ti oranice sipkom, finom zemljom, donosećom ti mnogo više ploda, neg da si ju ostavio preko zime na tvrdu ugaru. K tomu ti je preoran u jesen ugar dvostruko lakše uzorati o proljeću. Zato ti, gospodaru, dovikujem i dva i triputa: ori pomno u jesen zemlju svoju!

Popušta juća groznica vrlo je harala, a mjestimice i danas još hara ljudstvo po Ugarskoj. Da pravo roknemo, ona je bolest prirastla „magjarskomu plemenu“ pa odanj prelazi i na naš rod. Osobito su grozničavi predjeli nizinah, po kojih se razlije voda: močvarah i sciedja nam se u bunarove iz kojih kužnu vodu pijemo i često ogrozničavamo. I u Italiji ima takovih predjelah, no ih pomljjv Talijan čisti i suši, što u naš zalibože nije! Razlikuje se popustna ta groznica od obične tim, što obične počima i naglo i žimom i prije podne, popuštajuća pako protivno, večerom i vrućinom trajućom i do polnoći. Proti toj nesretnici groznici, rodi mōji! evo vam jeftina a valjana lieka. Cio liek sastoji iz tri kašike (kojimi se jede:) jednu kašiku lieka popij 4 sata prije, groznice; kad te pako počme tresti svaki sat pij pojednu žlicu (kašiku.) Liek se pako ovako pripravlja: 1) kupi u ljekarni (il još bolje i jeftinije u kom mirodijarovu dućanu) s u l f u r n e (žveplene) C h i n e, funtu $3\frac{1}{2}$ — 4 forinta (lot je dosta 60 zimničarom.) 2) E x t r a c t u s B e l l a d o n n a zване ljekovite vrsti kupi razmierno chini ali ne bez dozvole liečnikove. A ni nedobiješ ju bez liečnika; jer je u sebi otrovna. 3) A n y s o l d a t. Uzmi 3 kašike pune zrnja slatka kopra (januša, onajza) stuci ga i uspij u sajtljik (staklenku od sajtljika); dodaj mu zatim $\frac{2}{3}$ (dakle 2 kašike) žeste (špirita) i $\frac{1}{3}$ vode za dopunak staklenke. 4) Prokuhaj lončić čiste bunarske vode, te kad se ustoji, pjena i mutež na dno mu sjedne čisticu vodu odlij i, na ovaj način načiniš si liek proti groznici: u m a l u š o l i c u ulij 2 kašike vode, 60 grammah t. j. $\frac{1}{3}$ lota chininpraha i 20-30 kapih dimeće se sumporne kiseline, koja prah posve raztali. Napokon k tomu dodaj 20 kapi Belladone. 2) U drugu posudu metni $\frac{1}{4}$ funta šećera iztučena na komadiće i raztopi ga u $\frac{1}{3}$ sajtljika vode, koju možeš i uvručiti. 3) Sve to ulij u jedno staklo od holbe tomu dodaj 2 kašike slatka kopra; $\frac{1}{4}$ sajtljika čiste žeste (špirita) i nalij onom ocidjenom ustajalom vodom staklenku tako, da bude ozgor prazna za jedno 6 kašikah. U toj holbi su 45 kašikah lieka dostatna za 15 grozničavnikah. —

Liek ovaj upotrebljuje se i proti slaboći, potičućoj bilo od kolere (kratelja), bilo ma s koje druge strane, kad im želudac jestvinal nije prokuhavao. Nu upotrebljuje se tako da se u jedan sajtljik suškovine (suškova vina) uliju 3 kašike ovoga lieka i na dan triputa ta smjesa svedj po kavensku kašičicu pruža se bolestniku. — Samo je još na koncu primietiti da u Banatu pri ovakoj groznici nisu bolesniku dosta 4. već 6 il 8 grammah Chine.

Djeco Božja, evo vam lieka čuvajte si zdravlje!

Mladi Rodoljub.

SVAŠTICE.

* U nekoga čizmara bialu dva šegrta. Nije li ih svako jutro majstor proćepunjo, spavali su dok ih sunce nije probudilo. Da čizmar tomu zlu doskoči, svakda je dobro proćepo od kraja u krevetu ležećega. Istom na njegovu viku probudio bi se drugi spavajući od zida. „Ajde da se promienimo, reče jednoć čupani nećupanomu!“ — „Nemarim! odgovori ovaj, ja ću već naučiti majstora, kako siromašnišegrti valja postupati!“ — Kad ujutro, unide čizmar u sobu, a šegrt

ta oba hrću. — „Nije mudro, pomisli majstor u sebi, da ćupam uvijek ovoga od kraja! Valja potegnuti i onoga gursuza od zida!“ Te drž za uši i za čupe. — „Badava! vikne čupani šegrt — što mora bit mora. Ja neizbjegoh svojemu udesu!“

* Na jednoj krēmi visio je cimer o dugačkom dajaku. Pod dajakom biae tablica, a na njoj narisana Duh Sveti u slici bila goluba. Doćim povrh tablice na dajaku ilti batini biae napisano: Ovaj će vas sve učiti. Al u jednoć odpane tablica s golubom a pijanci gledjuć batinu, vikahu: mahnimo se krēme, u kojoj su takvi učitelji!

* Neka mlada frčkasta i gizdava žena hvalila se svomu mužju, kako je dobra; kako mu je vierna i pomna, samo da ju muž što većma ljubi. — Dobra si mi, dobra, srce moje! povikne muž. Dobra ko dobra muzara krava, koja daje po pet okah mlička. al za muziva svaki-pnt se ritne i dižvicu prevrne!

* Neki krojač latio hlače pod puzaho te pošao njima k naručitelju. Na sokaku sretno se s provodom i s liečnikom, koji je pokojnika liečio. — Kako vidim, g. liečniče, reče krojač, mi dovršimo svoje poslove!

* Tko se s grihom pogadja toga je grieh već okobačio!

* Vara se koj misli, da će dalje silom, neg ugledom i ljubavju.

* Ponajviše neima pravo onaj čovjek, koj netrpi kad mu reknu: da nema pravo.

* Po onom što sami vidimo i čujemo, govorimo o iskrujenu svom.

* Mudrost u tom sastoji: da znamo, što da činimo dobro, a čega da se mahnemo.

* Morje daje dragocienost, al vitežvo tvrdo tlo.

* Koj svoje dite dobro neučí, hoće da mu diete bude obešenjak

* Cjeniji je jezik niemakov neg parilažim.

* Tad je samo sud zakonit i pravičan, kad neradi ruka, već gospodari triezna pamet.

* Onda je meļju ljudni pravo priateljstvo, kad prijatelj prijatelja ljubi ko mati djecu svoju.

CINA HRANE na Bajskoj pijaci dne 10-og Studena Cisto žito-najbolije 4 forinta i 40 novčićah, lošije 4 fr. — Napolica najb. 3 fr. 10 nv. lošija 3 fr. — Raž — najb. 3 fr. loš 2 fr. 90. nv. Jecam-najb. 2 fr. 20 nv. loš. 2 fr 10 nv. — Zob, najbolja 2 fr. 10 nv. lošija 2 fr. 6 nv. — Kukuruz — krunjeni 1 fr. 69 uv — sve pu požunae (vagan). Kukuruz u klipovi 1 fr. 20 nv. maža.

Visina vode dunavske 6-og Studena 1875.

Pešt-budim : 7' 2" nad 0 (ništicom) opada

Požun : 5' 4" " " " "

V r i m e : u Baji oblačno čestom kišom " " "

PORUKA UREDNIKOVA.

Sedam mjesecih i dvaest osam danah navršuje se danas kako je „VILA“ nepogodami ubiedjena usnula u Kaloči. Uzkríšena u Baji, snažna i čista kano mlada nevjestica, ide evo s nova u posjete milomu rodu svomu I u sreću i čelu nosi ona i nadalje pod geslom: naše narodnosti i rieči tumač smiera i zadatka, razvijen sl. občinstvu na prvom ovogodišnjem listku svom. A ja i nju, baštiniću svnju, i uredništvo njenih krilah preuzimajuć iz rukuh čista srca i počtene duše Prvoga Bunjevca dragom želim željom da ju odievam i u rod šaljem što ljepšu i nježniju. U to ime evo je priproste al umline i vesele na ruke svim nježivim dosadanjim mitnikom i ljubimecem večeš gg. predplatnikom i inim nekim rodoljubom, molećijih: da ju privinu sreću rodoljubivomu. Neuzdopane li se pako, unatoć njene i naše nade, izmed njih komu, budi dobar i prijazan, pa nam ju milovoljno uputi natrag na: „Sl. Odpravnništvo Vile. u Szt. Istvan. Z. p. Baja.“